

Rodolf Sirera

El Xavier Fàbregas que jo conec diuen que ha mort

Xavier Fàbregas (1931-1985), mort recentment, fou un escriptor dedicat sobretot a temes de teatre (crítica, història i biografia), si bé publicà reportatges i llibres d'altres qüestions.

La darrera vegada que el vaig veure fou al Congrés de Teatre a Catalunya, un esdeveniment aquest, com és sabut, força polèmic, i una polèmica, aquella, desencadenada, en certa mida, pel mateix Xavier Fàbregas. Nosaltres, però, no en vam parlar, en aquell autobús que ens conduïa cap al centre de Barcelona, en un plàcid migdia del mes de maig. No vam parlar, la veritat siga dita, de coses tan importants i tan serioses com aquestes —em referesc, és clar, a congressos de teatre— perquè en teníem d'altres que ens ocupaven, més modestes potser, però per a nosaltres tan apassionants, o més encara.

El darrer tema tractat —ho recorde molt bé— fou la novel·la d'aventures, i d'aquí vam passar a les biografies de diversos viatgers catalans que visitaren el continent africà, i hi visqueren sorprenents peripècies, durant el transcurs del segle XIX. He dit parlàvem, i potser no hi he emprat el verb en la forma correcta, perquè jo únicament escoltava: el qui parlava era Xavier. El qui en sabia. Perquè Xavier en sabia, d'això i de moltes altres coses meravelloses: el sistema solar, el cos humà, el joc dels escacs, les sessions d'espiritisme, els animals fantàstics, les ombres xineses, l'art de la prestidigitació.

Després, en escàs temps lliure que li deixaven totes aquestes ocupacions, Xavier Fàbregas conreava algun *hobby* de menor importància, en dos o tres dels quals va arribar fins i tot a ser una primera autoritat. Cite de memòria, i sense ordre de preferència, la història del teatre català, la teoria de l'espectacle, el folklore i les manifestacions populars de caire parateatral, etcètera.

Diuen, els qui s'hi dediquen, que Xavier Fàbregas és el teòric i assagista més important que ha tingut el teatre català durant l'últim quart de segle. Potser sí. A mí, sempre m'ha interessat molt més l'home que hi havia al darrere. L'inventor. El fabulador. El somiador, eternament jove, savi i ingenu alhora, capaç de viure als cinquanta anys una apassionada i humaníssima història d'amor, de passar-se les hores mortes mirant les evolucions dels peixos al petit aquàrium domèstic, que substituïa, segons ell, satisfactòriament i amb es-

creix, l'aparell de televisió, o fent exercicis de contorsionisme, juntament amb la Maryse i els seus hostes, per tal de poder moure's sense entropessar els uns amb els altres al diminut apartament del carrer de Matilde, a Gràcia.

Fou allà per l'any 1971 que vaig creuar amb ell la primera carta. Després, durant catorze anys, això es va convertir fins i tot en un vici. Un vici amb intermitències, és clar; un vici, a més, del qual m'he negat sempre a conservar les proves. Ni a ell ni a mi no ens

hauria agradat publicar el nostre epistolari. Fou nostre, i amb això és suficient, i ara ja forma part de la nostra història. De la seua. De la meua també. Després d'aquells primers contactes, Fàbregas va venir sovint a València, i a altres indrets del país, per estudiar sobre el terreny formes dramàtiques tradicionals (el Misteri d'Elx, els miracles de Sant Vicent, el betlem de Tirisitis), festes (les Falles, la Santantonada, les espies de Biar), elements de folklore amb fort component teatralitzat (els moros i cristians, la processó del Corpus, i tants altres). Però jo crec que, sobretot —o al fons de tot— Fàbregas venia a València perquè li agradava. Perquè s'hi trobava a gust, com a casa seua. El teatre, com sempre, era només —afortunadament només— una petita excusa.

Ara, em diuen, Xavier ha mort, en una illa llunyana de màgica memòria, i potser és de veres, perquè recorde haver assistit disabte passat al seu enterrament. De tota manera: he decidit que això no ens va a fer variar ni gens ni mica els nostres plans respecte a ell. Les persones que ens l'estimàvem seguirem estimant-lo, i el continuarem tenint al nostre costat, i el sentirem parlar, i el veurem somriure, i li consultarem els nostres dubtes, com abans. Fer el contrari significaria posar les coses massa fàcils al Xavier, i això, de segur, no li faria gens de gràcia. Després de tot el que han corregut en aquesta vida, el mínim que es mereixen persones com el Xavier és una mica d'incomoditat a l'altra. Una mica de gresca. Una gran festa en el carrer Major que dure tota l'eternitat. Que no deixi dormir ningú, si fos possible.

Eternament jove, savi i ingenu.